

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Antoni Andalurria Urrutia

*Oartzun,
Gipuzkoa
(1918-2010)*

Aurkibidea

Biografia

Gaur egun desagertua den eta Tolare jatetxearen ondoan zegoen Etxenagusin jaio zen Anttoni. Tolareko haurrak etxean izaten zituzten, eta, bertako etxekoandreak eskatuta, oraindik neska kozkorra zela, hasi zen neskame Tolaren. Bertako haurrak zaintzen hasi zen, baina Tolare, taberna eta dendaz gain, baserria ere bazen, eta denetariko lanak egin zituen Anttonik. Eta ez Tolarekoak bakarrik, Ergoien eta Oiartzungo etxe askotara ailegatu zen lanera. Toki askotan eskatu zioten neskame joateko, baina berak beti nahiago izan zuen Tolaren gelditu. Nobio bat baino gehiago izan omen zituen, baina nahiago izan zuen ezkongai gelditu. Auzoko haur belaunaldi asko zaindu zituen, ia-ia bereak bazituen bezala, eta haur haiek heldu bihurtu eta gero ere, denen kezka izaten zuen.

Zintak

OIA-084

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Deskarga Arruti, Mari Jose - Lardi, Ane
- **Data:** 2008-02-20
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

Pasarteak

1. Makina bat haur hazia

- **Erref:** OIA-084/002
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:01:18. **Bukatu:** 00:02:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Anttoni Tolareko neskamea da. Bertako bi belaunaldi berarekin haziak dira. Beti maite izan ditu haurrak. Bere ahizpak ere laguntzen zion.

2. Bilerara ere hurrekin

- **Erref:** OIA-084/003
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:02:20. **Bukatu:** 00:05:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Bilera eta festetara ere zaintzen zituen hurrekin joaten zen. Behin baino gehiagotan, dantza hasi baino lehen etxera itzuli behar izan zuen bere haiekin. Hala ere, nobio bat baino gehiago izan ditu Anttonik. Bilerak eta festak: Altzibar, Gaztañe, Iturriotz. Kalamidadea.

3. Hobe ezkondu gabe

- **Erref:** OIA-084/005
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:05:26. **Bukatu:** 00:08:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Nobio batek ezkontzeko eskatzen zion eta Anttonik ez zuen nahi; hobeto zegoen ezkongai. Pena handia hartu omen zuen mutilak. Ezkontza batean ama-bitxi joan zenekoa: bikarioak uste zuen galtzerdi gabe joan zela. "Arront tonta gertatu za".

4. Ezkonduta edo ezkondu gabe, zer da hobe?

- **Erref:** OIA-084/007
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:09:40. **Bukatu:** 00:11:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Auzoko lagun bat bisitatzera joan zen batean, eztabaidan aritu ziren ea nola bizitzen zen hobeto, ezkonduta edo ezkondu gabe. "Hartzan!" Hika.

5. Tolareko lanak

- **Erref:** OIA-084/008
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:11:52. **Bukatu:** 00:14:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Tolare, tabernaz gain, baserria ere bazen. Etxetik urruti ere bazituzten lurrak eta hara joaten ziren patata ereitera, eta baita txerriarentzat ezkurra eta gaztaina biltzera ere. Toki izenak.

6. Tolare: taberna eta denda

- **Erref:** OIA-084/009
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:14:00. **Bukatu:** 00:16:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Ergoien asko aldatu da. Lehen, taberna gutxiago zegoen, baina bera beti gogoratzen da Tolare eta Bidealde bazeudela. Tolaren, tabernaz gain, denda ere bazen. Auzoko mutiko bat ogi bila joan zen diru gabe eta etxeoandreak ez zion eman nahi izan. Anttoniren amak semea bidali zuen ogia erosi eta bizilagunei eramatera. "Erki zion". Marruez. Hika.

7. Gramola

- **Erref:** OIA-084/012
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:28:23. **Bukatu:** 00:30:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Kultura » Musika
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Tolaren gramola zegoen. Errenteriatik ekarri zuten eta oso polita zen. Berak askotan jartzen zuen. Kontuz jarri behar zen.

8. Pinatxone

- **Erref:** OIA-084/014
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:31:24. **Bukatu:** 00:32:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Gaur egun Pagoalde industrialdea dagoen tokian, torno fabrika zegoen. Antonio Pinatxok sortu zuen 1946 aldera. Auzoan, fabrikari, Pinatxone deitzen zitzaion. Langile asko zituen eta Tolaren bazkaltzen zuten askok. Bertako etxeoandrea operatu zutenean, ezin izan zuen jarraitu denei bazkaria ematen.

9. Otordurako aukera

- **Erref:** OIA-084/015
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:32:32. **Bukatu:** 00:35:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Tolaren beti eman izan da jaten. Ez orain bezalako aukerarekin, baina beti egon da otordua egiteko modua. Mendira joaten ziren batzuk edozer jango zutela esanda, eta gero haientzat jakia ezin bilaka aritu behar. Amurraziyua.

10. Tolareko bilera

- **Erref:** OIA-084/016
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:35:03. **Bukatu:** 00:36:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Kultura » Dantza
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Igandeetan bilera izaten zen Tolaren. Manuxio Borreiak jotzen zuen soinua. Bertako eta kanpoko jendea biltzen zen. Filarmonika.</p>

11. Baile zerratua

- **Erref:** OIA-084/018
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:37:29. **Bukatu:** 00:40:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Aisia » Kultura » Dantza
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Bileran baile zerratua egiten zela eta, udaletxean parte eman zuen norbaitek. Anttonik esan zion alkateari hara gezurretan joaten zirenei ostiko eman eta aurrean bidaltzeko. Barre egin zuen alkateak. Soinu-jotzen Manuel Inazio Galdos eta pandero-jotzen Joxe Luix Lardi aritzen ziren. "Oso gizon propioa zen hura". Hika.

12. Albisturren apopiloak

- **Erref:** OIA-084/019
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:40:29. **Bukatu:** 00:42:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Ur-korrontea oraindik jarri gabe zegoen garaietan, Tolarekoek Altxuko iturritik ekartzen zuten ura. Tolaren ez ezik, beste toki askotan ere lanean aritu izan da Anttoni: Albisturren "kabañak" prestatzen eta arropa garbitzen aritu izan zen. Albisturren dolareak zeuden eta maingireekin estaltzen zituzten. Zontzorroizko errepidea egiten ari zirela, apopilo asko egoten zen bertan. Hika.

13. Fede handia

- **Erref:** OIA-084/021
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:46:56. **Bukatu:** 00:50:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Oso kristau fededuna da Anttoni. Ahal izango balu, egunero joango litzateke mezara. Joandakoen alde kandelak eta mezak jartzea gustatzen zaio, baina gero ezin du joan, erortzeko beldurrak ibiltzen baita beti. Ez du hiltzeko penarik, munduan nahikoa ikusi duela eta. "Ez ga moldatzen jotia, ez ta nahi izatia bakarra aski". Zurmillua.

14. Etxenagusin soldadua

- **Erref:** OIA-084/023
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:53:18. **Bukatu:** 00:54:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian, Etxenagusi soldaduz josita egon zen. Altxabarren fusilatutakoek hantxe pasatu zuten gaua. Presoak edukitzen zituzten. Etxenagusi gaur egun desagertuta dago. Tolareren ondoan zegoen. Anttoniren jaiotetxea zen.

15. Angula baino nahiago sardina zaharra

- **Erref:** OIA-084/026
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:59:46. **Bukatu:** 01:01:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Igandero afaltzera joaten zen kuadrilla bati gertatutakoa: denak angula jaten ari ziren eta beraietako batek sardina zaharra nahiago zuen. Lotsarri zikina. Hika.

Andalurria Urrutia, Anttoni | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com